

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemana za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl. za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dožele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemana za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četirispne potit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodne tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Fiasko „parteitagovcev“.

Z Dunaja 15. nov. [Izv. dop.]

Kakšen fiasko je nemško-liberalni „parteitag“ naredil glede neudeležitve prebivalstva, to se ne da popisati, to se more le čuti, ako se korači po ulicah dunajskih! To je torej žalostni konec, konec, tako bombastično in samozavestno napovedanih „ausserparlamentarische Kundgebungen!“

Nikjer nobene spremembe.

Celi in odkriti izraz malomarnosti, nebrižljivosti. Kje je napovedana razsvitljava? Kacih 7 do 8 hiš v notranjem mestu je razsvitljenih, pa slabo in žalostno. Na Landstrasse v strankarskih ulicah Sofiensala je bila pač, to se mora potrditi, vsaka druga hiša razsvitljena ali celo pri razsvitljenih je stal grdi kontrast nerazsvitljenih stanovanj, in to je v oči bodlo.

Pričakovanja mnogih obiskovalcev tega strankarskega shoda niso bila čisto nič izpolnena. Vsi ti, ki so prišli, nesó domu prepričanje, da Dunajčanje ne marajo zanje, da jih je dunajsko novinarstvo nalagalo, če jim je obetalo slavne sprejeme.

Komična je bila videti hiša „Neue Freie Presse“ v Fichtegasse. Vsa okna bogato razsvitljena — ali jedina razsvitljena hiša v celej ulici in na celem „ringu“.

Večina gospodov gostov „parteitagovcev“ je čutila neudeležitev dunajskega prebivalstva, in izrekli so, da jim je žal, da so prišli.

Župan dunajski je pri sprejemanju gostov igral žalostno rolo. Dr. Newald, „otrok“ mu je rekla ondan „N. Fr. Pr.“, je bil komaj prve besede svojega pripravljenega govora izrekel, ko mu sapo zapre in je bil nekaj minut mučen molk.

Sofiensaal je bil pač poln, ali udeleženci sami so bili veseli, ko je Schmeykal svoj govor končal in ko je vse pri kraji bilo.

Da boste videli, da tudi tukajšnji listi, kateri so izšli denes v ponedeljek, (ko je god sv. Leopolda, praznik na Dolenjem Avstrijskem, torej večji ustavoverni dnevniki ta dan niso izšli. Ur.) tako sodijo o parteitagu, kakor jaz, naj vam jih citiram:

Denašnji tukajšnji „Sonn- und Feiertags Courier“ piše: „Četrti nemško-avstrijski shod je včeraj bil ob 10. zjutraj v Sofiensaału. Udeležitev nij bila posebno velika. Tuđi nij prišlo pričakovano navdušenje v stolnično naše mesto. Dunaj je bil miren in le tu pa tam je frfrala kaka posamezna zastava iz kacega okna. Kakor je tudi dunajskemu prebivalstvu simpatično, da se odbijajo češke pretenzije, vendar ljudstvo nema veselja vedno boj nadaljevati, za kar ga hoté voditelji ustavoverne stranke navdušiti s tem, da mu navidezne nevarnosti slikajo.“

„Publicistische Blätter“ od 15. nov. poročajo v članku „Ohne Sang und Klang“ tako-le: Nemško avstrijski strankarski shod je včeraj vršil se „po programu“. Župan Newald ga je pozdravil v imenu mesta, ali prav hladno in trudnosrčno. Newald je naglašal jedinstvo države, a nasproti so mu klicali: Nemštvo! Nemštvo! Jecljaje je svoj govor govoril... Na ulicah je bilo kljubu 3000 udeležencev parteitaga vse mirno in nij bilo nič sledú. Čeravno so časniki pozivali naj se hiše dekorirajo in razsvetijo, bile so le posamezne zastavice videti, tako, da je bilo melanholično.

„Sonn- und Montags Zeitung“ piše:

„Prav takrat, ko so se klaverno in potrti razkropljali člani nemško-avstrijskega „par-

teitaga“, za kateri se je ljudstvo komaj zme nilo, oživel je vse v zapadnih dunajskih predmestjih. Gostejše in gostejše so bile čete, ki so se gibale po Mariahilferskej cesti v kolesej, kjer je pričelo posvetavati se na tisoči zbranega ljudstva. Velika dvorana nij mogla obseči cele množice, ki se je raztezala daleč doli v bližnje ulice. Ta ljudski shod, ki se nij zanj agitiralo mesece in mesece in h kateremu je smel vsakdo priti, je bil največji od vseh, kolikor jih je uže tukaj bilo. In to, kar je sklenil, je bila uničujoča obsodba vsega pčetja takozvane ustavoverne stranke, obsodba ščuvanja naroda zoper narod, ki se goji v najsebičnejših interesih. A obseg te resolucije se svojimi radikalnimi zahtevanji glede preobraženja političnih in gospodarskih razmer govori glasneje, kakor bi mogli govoriti narodovi govorniki, zoper sumničenje strankarskih časnikov, češ, to manifestacijo je vlada naredila. Ako so bili vodje in faiseursi takozvane ustavoverne stranke včeraj strašno pobiti in če je strah decimiral njih malo število privrženikov, pripišejo naj to svojemu početju.“

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 16. novembra.

Na nedeljskem parteitagu ustavovercev je bila sklenena Schmeykalova **resolucija**, ki pravi, da je nemški narod v vseh krajih Avstrije globoko vznemirjen vsled tega, ker Taaffejeva vlada dela zoper nemštvo, da je zatorej treba, da se Nemci združijo na odločni odboj vsega, kar jim je protivno. Walterskirchenova resolucija pa pravi, da je dolžnost vsacega Nemca v Avstriji podpirati nemški „schulverein“, ki naj se protivi razgermaniziranju. „Glejmo okolo po nekdanjej

Listek.

Tri dni v Vrazovem zavičaju.

(Spisal Vatroslav Holz.)

I.

„Ajđ na one kraje,
gdé ti je stajala
Zibka, a uz zibku
sestrica pčvala.“
„Djulabije.“

Ideja o proslavljenju rojstnega Vrazovega doma, ki je uže nekaj časa kakor električna iskra mej Slovenci in Hrvati sem ter tija švigala, postala je — dejanje, ki se je dné 8. septembra letos sijajno vršilo. Misel, da se je uresničila ta ideja, izšla je brž ko ne od pesnikovega nečaka, Franja Vraza, ki mi je uže l. 1873 v Maribor pisal, da bi želel, ka bi se na rojstvenej Vrazovej hiši uzidala kaka ploča. Ondaj se je ta misel raznesla po jugo-

slovanskem svetu, pojavlja se zdaj v slovenskih, zdaj v hrvatskih časopisih, dokler se je nij poprijela „Hrvatska Matica“, ki jo je zdaj toli krasno proizvedla.

Letos v spomladi je pohodil slavni hrvatski dramatik, g. dr. Franjo pl. Marković, profesor na zagrebškem vseučilišči, kot povrjenik „Hrvatske Matice“, Vrazov zavičaj in si ogledal njega rojstni dom ter se pogovoril s tamošnjimi narodnjaci gledé priprav za določeno svečanost. V Ormoži se je ustanovil v to svrhu slavnosten odbor pod predsedništvom g. dr. Ivana Gršaka in — v teku nekaj mesecev je bila svečanost prirejena.

Ko je slavnostni odbor razposlal listke za znižano vožnjo, sem otnesel pisarnični prah in se odpeljal doli v „štajerski raj“.

Vlažna megla je ležala nad Ljubljano, ko me je v jutro dné 6. septembra ponesel vlak tija po širnem polji proti — iztoku.

Slastnim predslutnjam udan sem sedel v svojem kotu, željno pričakovaje belega dné, radoveden, da-li bode Jupiter Pluvius, ki je letošnjemu letu toli kruto vladal, zopet točil solze nad tem pregrešnim svetom. A glej! ko se peljemo tija proti Poličanam, kjer se tesna dolina izteka v širno raván, dvigne se megleni zastor in jasen poleten dan obsije zelena brda slovenskih goric, razgrebajoča se na desnej strani pred nami.

Dospévšega v Ormož me prijazno vzprime slavnostni odbor, zvedavo povpraševaje, kedaj dojdejo ljubljanski pevci, kdo in koliko Slovencev s Kranjskega se bode udeležilo svečanosti. Vrli možje so imeli mnogo truda s pripravami za to svečanost, kajti spored, pri katerem so sodelovali Hrvatje in Slovenci, zagrebški, ljubljanski in ptujski pevci, bil je jako kompliciran, a kraj svečanosti za dve uri od mesta oddaljen, visoko gori na hribu.

Ko smo bili trčili na srečen izid osno-

vzhodnej marki nemške države, povsod vidimo pri ne-nemških narodih živahno, narodno življenje se razvijati. Leto za leto gre nemška meja nazaj itd."

Takrat, ko se je vršil nemško-nacionalni parteitag, odprt je bil v Schwenderjevem koloseumu tudi **shod dunajskih** mestjanov, delavcev in obrtnikov. Nad 4000 oseb je bilo navzočih v dvorani, 4000 čakalo jih je zunaj. Sprejeli so ostro resolucijo zoper "parteitagovce". Vsi govorniki so odločno protestovali zoper nemško-nacionalno propagando, ter naštevali grehe parteitagovcev. Shod je govornikom odločno pritril. Jeden govornik je konstatiral, da je parteitag samo dogovorjena komedija.

Iz **Zagreba** se poroča, da se potresi ne ponavljajo več, delo popraviljanja razpokanih poslopij se marljivo nadaljuje, Zagrebčanje so baje sami nevoljni, da se v nekaterih dunajskih listih opisi pretiravajo in tako trgovini škoduje.

Vnanje države.

Potruje se, da se bode **ruska** uprava reformovala. Ministerstva bodo naredili samo štiri: za notranje, za vnanje, za vojno in za finance. Tem bodo pridružene vse ostale upravne službe. Ministri se sledeči imenujejo: grof Loris Melikov za notranje, Miljutin za vojno, Abaza za finance. Poslednji je uže imenovan. Vnanjega ministra baje da car ne bode še imenoval, ker sam oskrbeva vnanjo politiko.

V seji pruske zbornice poslancev dne 11. t. m. se je posebnej komisiji izročil provincijalni red za poljsko **Poznansko**. Ta red je jako zanimiv posebno iz tega uzroka, ker se iz njega razvidi, da Nemcem nij družega na umu, nego kako bi Slovanstvo zatirali; dalje zaradi tega, ker kaže pruska vlada svoj strah pred Poznanskim, kljubu temu, da je tam uže jako mnogo germanizirala, a dobro vé, da Poljaki so v Poznanskem še zmirom odločilni faktor. Po tem novem provincijalnem redu si vlada pridruže pravico, da ona imenuje 10 poslancev iz Poznanske, tako da morajo Poljaki biti zmirom v manjšini. Poznansko voli 70 poslancev v poznanski deželni zbor. 12 kmetijskih in 2 mestna volilna okraja volijo nemške poslance, 12 volilnih kmetijskih okrajev voli Poljake, v 4 okrajih kmetijskih je pa navadno volitev negotova tako, da bi v dobrem slučaju večino lahko dobili Poljaki. Tega pa vlada ne pusti, zato hoče ona imenovati vselej 10 Nemcev v deželni zbor. To je namreč nemško-liberalno in to je nemški konstitucionalizem. Poznanski Poljaki so sicer protestirali zoper tak red in Windhorst je hvalil avstrijsko postopanje napram Poljakom, a pruski notranji minister Eulenburg je na Windhorstovo opomnjo odgovoril: "Če g. predgovornik naglašá uspeh avstrijske vlade v Galiciji, moram se čuditi, da ga smatra sè svojega stališča kot Nemec posebno zaželenega". Dvojno se razvida iz tega odgovora: prvič Nemčija je "prijateljica" Avstriji samo

onda, če se v Avstriji Slovanstvo zatira in germanizuje; drugič, da Nemčija zlorabi "zvezo" z Avstrijo in se vtika v avstrijske čisto notranje zadeve.

Iz **Londona** se javlja 14. nov.: Včeraj je v Bristolu Northcote imel govor, v katerem je karal ves pritisk na Turčijo, akopram on želi, da bi Turčija izpolnila svoje dolžnosti. Demonstracija s floto nij imela uspeha. Anglija da se ne bode za Grke vojevala. Northcote je grajal tudi vladno politiko v irskem vprašanju.

Kakor smo uže poročali, namerava **grški** kralj iti ogledat armado na grško-turške meji. To vznemiruje baje diplomatstvo, in evropske vlade odsvetavajo to potovanje grškemu kralju.

Dopisi.

Iz **Litije** 15. nov. [Izv. dopis.] (Spet jeden Vesteneckov volilni manever.) Naš gospod Vesteneck je spet pokazal, da je nespremenljiv, t. j. vedno politični volilni agitator, ki mu je vsako sredstvo dobro, da bi svoj agitacijski namen dosegel. — Dne 12. t. m. je bila namreč volitev za novi cestni odbor. Goreča Vesteneckova želja je bila uže od nekdanj, da bi bil tudi on v ta odbor izvqljen in ž njim taki kimovci, s katerimi bi on pometal, kakor bi hotel. Zakaj se on zato toliko poteza, to je lahko uganiti, če se pomisli, da bi on s tem župane še bolj v svoje pesti dobil, kar bi mu pri kakih drugih volitvah dobro služilo. Kaj si tedaj umisli premeteni mož, da bi bil gotovo izvoljen. On naznani volitev svojim privrčencem mnogo prej. Uže več ko jeden teden je Zagorjanski župan Medved, jeden najzvestejših njegovih kimalcev, raznašal kandidate za ta odbor, mej temi se ve da prvega Vestenecka in lovil volilce na svoje limance. Pa tudi drugih agitatorjev njegovih je letalo okolo cel trop, tako, da jih je na vsacega posameznega volilca prišlo precejšnje število. Skrbno so se pa ogibali ti agitatorji taci volilcev, ki za Vestenecka nijso pristopni. Tudi volitev je bila tem volilcem naznanjena samo jeden dan ali poldrugi dan prej in to tudi na prav čuden način. Prišel je namreč dopis samo do župana, v katerem je bilo naznanjeno, da je ta in ta dan volitev, pa brez vsega pristavka, kdo da naj pride k volitvi. Zakaj po postavi imajo volilno pravico ne samo župan, ampak tudi občinski svetovalci. Ugiblje se, da si je g. Vesteneck pri tem to le mislil: Moji privrčenci, ki za volitev uže zdavnaj vedo, store za-me, kar je mogoče; moji nasprotniki, ki za volitev le jeden dan ali poldrugi dan prej zvedo, ne morejo nič agitirati in pridejo čisto nepriprav-

ljeni; ti tudi po mojem kratkem povabilu, ker je mej župani več novincev, morebiti ne bodo prav vedeli, kdo ima priti in zna tako marsikateri od njih odpasti.

Vendar ta račun se mu je nekoliko pokazil. Grof Pače, dozdanji prvomestnik cestnega odbora, ki je tudi volilec, ko dobi tudi le jeden dan prej omenjeni čudni dopis v roke, gre naravnost v Ljubljano, ter poda zoper to strankarsko ravnanje pritožbo c. k. deželne vlade predsedništvu. To pošlje dne 12. t. m. k volitvi g. grofa Chorinskega, kot vladnega komisarja. Volitev se prične. Na naše veliko čudo se je tu pokazalo, da skrivna rovarija nij bila brez vspeha tako, da ko bi bila volitev obstala, g. Vesteneck bi bil svoj namen dosegel. Ali ravno omenjeno pomanjkljivo povabilo in vsled tega dvomba, ali so bili vsi volilci pravilno povabljeni ali ne, je dala g. grofu Chorinskemu povod, da je volitev, pri kateri je bilo mej nasprotnima strankama le malo razločka, precej ovrgel, ter ima nova volitev biti dne 19. t. m.

Preobširno bi bilo, ko bi hotel vse manevre, ki so se pri tej volitvi godili, natanko opisovati, naj omenim le to, da se je volilecem lagalo, da grof Pače dobiva 900 gold. plače (v resnici jih pa ima le 200 gold.) — a Vesteneck da bi to brez plače opravljal; da moramo 15% za ceste plačevati (v resnici jih plačujemo le 10%) itd. Razposlani so bili tudi davkarski eksekutorji, da bi skušali nasprotno volilce doma zadržati, veleč jim, da morajo ž njimi iti za davke rubit. In res je bil jeden župan na ta način zadržan. Davkarski uradniki so pomagali ljudi motiti, ker so tudi oni krivično trdili, da se za ceste 15% plačuje.

Jeden davkarski uradnik po imenu Peterman je posebno marljivo okolo volilcev zunaj tekal in agitiral, mej tem, ko bi imel v svojem uradu delati.

In koliko opravila imajo spet g. Vesteneck, Peterman in Medved za novo volitev, ki ima biti dne 19. t. m.

Iz tega vidite, da pri nas še nij konca volilnega boja mej ljudstvom in c. k. uradniki, in ga menda ne bode, dokler se g. Vestenecku energično na prste ne stopi. — Prihodnji izid te volitve vam naznanim.

Z Dunaja 10. novembra. [Izv. dop.] (Vseučiliški komers. — Hujskanje in demonstriranje nemških dijakov zoper vlado.) Vaš list je omenjal pred necimi dnevi na kratko o komersu, kojega so

vane svečanosti, napotil sem se gori v — Cerovec.

Cesta, ki vede iz Ormoža proti severu v Ljutomer, vije se mej plodnimi njivami, senčnatimi gozdi in zelenimi travniki po divnej dolini, prostirajočej se mej prijaznimi, z vinsko trto obraščenimi griči, po katerih bele hiše bliščé. Na desno in levo ob cesti te pozdravljajo izmej sadonosnega drevja lični selski dvori in bujno rastlinstvo se razgrinja po brdih okrog njih. —

Za kake poldruge ure hoda od Ormoža dviga se na prisojnem holmi, mej zelenimi vinogradi belobliščeva cerkva — Svetinje — župa, kjer je bil Vraz krščen. Od onod se vidi Vrazov dom. Srcé mi je zaigralo v radosti ko sem zagledal zopet to posvečeno tvorišče pesnikove mladosti in vskliknil sem navdihnjen:

Pozdravljam te, o j hiša veličastna!

Bliščéči mej goricami labud,

Ki stréhe si prostirala perut

Nad pevčevó zibéljo . . .

Pohodivši svoje znance pri Svetinjah, krenil sem mej goricami dalje gori proti Cerovcu.

Na Vrazovem domu najdem zbrane pred hišo pod orehom pesnikove sorodnike, ki so me radostno vzprijeli. In glej, — mej njimi me pozdravi — g. dr. Marković iz Zagreba, ki je uže zjutraj prišel sem z Rendičevim kiparjem g. Morettijem, da nadzorujeta uzidanje spomenične ploče in medaljona, ki so ga podarile Hrvatice.

G. dr. Marković je ognjen čestilec Vraza, ki je proučil vsa njegova dela z iskreno zanimivostjo. On je priredil slavnostno izdajo izbranih Vrazovih pesnij, popisal je rojstni kraj pesnika v "Obzoru" in napisal temeljit njega životopis, priobčen v "Vienci", ki je posvečen sedemdesetletnici Vrazovega rojstva.

Da so se najini pogovori sukali izključljivo o Vrazi in njegovem delovanju, tega mi nij treba naglaševati. Pozno v noč smo sedeli tu pod košatovejnim orehom in v tem ko je

mladi Italijan Moretti prepeval sladkoglasne melodije italijanskih in hrvatskih oper, razglabala sva midva z g. profesorjem Vrazove težnje po zjedinenju Slovencev s Hrvati.

"Dakle" — vpraša me g. dr. Marković — "vi Slovenci, kakor svedoči "Vrazov album", ste se naposled vendar-le sprijaznili sè svojim "vskokom"? Jako me je razveselilo, ko sem čital one karakteristične izjave vaših veljakov, ki so napravile na Hrvatskem ugoden utis."

"Da, vsakako prodira pri nas spoznanje, da mi Slovenci potrebujemo zaslonbe v vas Hrvatih", odgovorim jaz. "In kar je Vraz hotel doseči skokoma, vrši se prirodnim putem, polagoma. A vzlic temu Slovenci ne odobravajo brezpogojnega njegovega prestopa k "ilirizmu" in to baš v onej otožnej dobi, ko smo na slovstvenem polju pogrešali delavnih mož! Preširen in Vraz, za jeden in isti smoter zavzeta in združena v skupnem delovanju — koliko krasnega bi bila proizvedla! Preširen, rojen

napravili 4. t. m. nemški „burschi“ z akademično čitalnico (akademische Lesehalle). Navadno se ne pripisuje tacim in enacim komersom veliko veljave; a ta komers je bil zategadelj važen, ker so tedaj nemški burši hujskali in očitno zasramovali Slovane, ker so govorili o „zatiranji“ nemškega plemena in nemškega jezika v Avstriji, ker se je vse to godilo in vršilo v navzočnosti c. kr. vladnega komisarja, in v navzočnosti najvišje akademične instance, v prisotnosti rektorja.

Nabiti so bili nekaj dnij pred komersom velikanski plakati, ki so naznanjali, da napravi 30 buršovskih zavez (buršenschaft) z akademično recte židovsko čitalnico na čelu vseučilišk komers. Ti plakati bili so z dovoljenjem rektorjev in na univerzi nabiti. A vprašamo tu vsacega objektivnega človeka, kako smejo nemško-nacijonalni burši napraviti vseučilišče komers, na katerega so povabljeni samo Nemci — zu welchem alle deutschen Studenten höflichst eingeladen sind? — Komers je le tedaj vseučilišk, kadar ga napravijo vsi vseučiliščniki, slovanski kakor nemški dijaki, Magjari kakor Italijani in Rumunci. In vendar kako mogó nemški dijaki ignorirati ob takej priložnosti slovansko pleme, ko nas je vendar okolo 500 Slovanov na univerzi dunajske? Kako mogó nemški dijaki s smešno razparanimi obrazi naglaševati, da je dunajska univerza nemška? Dunajska univerza nij nemška, nij slovanska, ona je avstrijska ali internacijonalna. Dunaj je središče mnogojezične Avstrije, v katerej so Slovani v večini in tako tudi univerza nij nemška. A to bi še vse bilo, a čuditi se moramo, da je c. kr. vladni komisar dopustil tako zabavljati zoper vladno.

Na tem komersu naglaševal se je nemški značaj univerze, govorilo se je o strašnem v nebo upijočem „zatiranji“ Nemcev. Dunajsko univerzo obiskujejo po mnemji Velikonemca Jeaneé-ja, čegar ime nam pa je uže dovolj porok, da se je narodil tam, kjer se razteza „das reich der gottesfurcht und guten sitte“. Mi Slovani nijsmo nobeden faktor na univerzi, mi nijsmo kulturni narod, le kadar nas bodo sprejeli nemški nacijonalci in akademični židi v svojo sredo, tedaj pa bodo oprani madeži naši ter očisteni grehov bodemo srkali nemško kulturo. Le ena veda in literatura je na svetu, to je nemška, vse drugo je prazno. In tu na dunajske univerzi, za katero plačuje tudi borni slovenski kmet, tudi tu naj zatirajo slovanske dijake, tu naj se pridiguje nemška kultura, tu naj se bojuje zoper Slovanstvo? „Die gei-

stigen Interessen beziehen sich nicht blos auf das wissenschaftliche, sondern sie sind auch in der fortwährenden Betonung des deutschen echt germanischen Characters unserer Universität enthalten. Weil der Born der deutschen Wissenschaft allen Deutschen und Nichtdeutschen fließt, soll die Flut nicht entfärbt und unecht werden. Es gibt noch eine Macht, die dafür sorgen wird, dass es eine einige deutsche Universitätspartei geben wird.“

Drugi govornik govoril je zopet o položaji avstrijskih Nemcev pod Taaffejevo vladno „in einer Periode, wo deutsch zu sein etwas „anrüchlich“ ist. Kako so nam pod Auerspergom in Lasserjem ob vsacej priložnosti zamašili usta, a sedaj smejo Nemci svobodno rogoviliti zoper vladno, ki hoče le postaviti spolnovati. To nam je uganjka.

Znanemu pruskemu rogoviležu Schönererju, ki škili zmirom v Prusijo, na s'avo peli so dijaki prusko protiavstrijsko „die Wacht am Rhein“. In celjski dijaki, ki so predlanskem peli rusko himno, kakšna osoda jih je doletela? Kje je enakopravnost? Kedaj se bodo spolnile Taaffejeve besede, da se ne smejo Slovani na steno pritiskati? Ali je sedaj res prepovedano, biti pošten Avstrijec, ter protestirati zoper nemške navale?

Še nekaj nam je tu omeniti. Kakor se splošno čuje mej dijaškim svetom, govorilo se je tudi tisti večer, da je prišel sedaj čas, ko je treba skrbeti „dass alles was deutsch ist, unter einem deutschen scepter und unter einem deutschen kaiser vereinigt wird.“ Tedaj na to delujejo sedaj Nemci, da se razbije Avstrija, ter da se oklenejo zvečičavne Prusije. Menda vendar nij vladi tako postopanje ljubo! Kako vendar vladni zastopnik ne razpusti zóora, kjer se sploh ščuva na Avstrijo ter dela propagando za Nemčijo? Nemško židovski listi nijso tega donesli, bali so se menda, da ne bi bili konfiskovani, drugič pa tudi nečejo buršov v zadrego spraviti. Vse drugače godi se sè slovanskimi dijaškimi društvi na Dunaji. „Ruskaja Osnova“ bila je zaradi čisto nedolžnega v slovanskem smislu sestavljenega telegrama razpuščena. Kadar koli je v slovanskem društvu v navzočnosti vladnega zastopnika govornik govoril o slovanskem položaju, prestrigel mu je vladni zastopnik besedo, ter žugal s razpuščenjem društva. In nemškim dijakom, kojih edino delo na vseučilišču je, popivati, biti se, tepsti se na javnih krajih ter škandale delati, tem je celo dopuščeno, na komersu, kjer je bilo toliko

ljudi navzočnih, rogoviliti zoper Avstrijo in avstrijske Slovane ter kaliti javni mir? Čakali smo nekaj dnij, da se bode vladna oglasila ter razpustila tako društvo, upali smo za trdno, da se bode to zgodilo, pa zastoj smo to pričakovali.

Še na nekaj hočemo občinstvo opozoriti! Postavno je dijakom prepovedano, po statutih jim je zabičeno, da se ne smejo nikedar in nikoli v svojih društvih in na društvenih veselicah s politiko pečati, tim manj je dovoljeno demonstrirati zoper vladno in zoper Avstrijo. Ako pa društvo prestopi statute svoje, mora biti na vsak način razpuščeno. Zakaj tu vladna ne postopa, kakor jej veli postava; treba bo še mnogo dela dokler se iztrebijo nekoji elementi iz uradniškega življenja, kojim je vsako demonstriranje zoper vladno dobro došlo. Akademische Lesehalle, koja se je doslej gerirala zmirom kot internacijonalno društvo, ki sprejema ali je vsaj doslej sprejela za ude sinove raznih avstrijskih plemen, ona ki je dobila tudi mnogo nemškega denarja in le kot internacijonalno društvo obstati more, kako se more ona splezati, ignorovaje društvene statute, na čelo nemških narodnih ne avstrijskih dijakov, ki rogovilijo zoper Avstrijo? Kako je mogoče, da dobiva društvo neavstrijsko društvene sobe zastoj na univerzi? Tu so data, svet naj sam sodi, kako sme vsak nemški postopač zabavljati zoper vladno. Čujmo, kaj piše neki tukajšnji list o tem komersu: „Es war stellenweise eine allzugrosse demonstration zu gunsten des deutschthums.“ Upajmo, da bo vendar tu vladna pustila postavu obveljati ter razpustila društvo s pruskimi načeli.

Vse to pa živo kaže, da je sedaj zadnji čas, da stopimo slovanski vseučiliščniki v eno društvo. Le tako bodemo imeli trdno podlago, le tako bodemo močni na notranje in zunanje. Le tedaj bode mogoče, da se branimo proti najhujšemu sovragu Slovanstva, le tako moremo pospeševati naše interese. Pokazati moramo mi, da nijsmo samo faktor na dunajske univerzi, ampak smo tudi močan faktor, kateri ne bodo kultivirali dunajski burši. Protestirati moramo ob vsaki priložnosti zoper naklepe nemških nacijonalnih dijakov, kajti dobro vemo, da imamo mnogo družih Neslovanov za nami. To je pa le tedaj mogoče, ako se sklopimo v eno društvo in to je Akademicky spolek. Le tedaj edini in svesti si svoje naloge se moremo gerirati kot močan faktor. Upajmo, da je o tem večina slovanskih dijakov prepričana, ter se bode tudi to zgodilo!

A. H.

mej gorostasnimi gorenskimi planinami, kjer se je navzel one goreče ljubezni do lepe svoje domovine, kremenit značaj, prosvetljen, smeli duh, a Vraz, veseli sin slovenskih gor, kjer sladki trsov sok gorjé življenja blaži, kjer brdka Slovenka ves dan prepeva, mož vedre čudi in rahločutečega srca — koli skladno-ubrana dvojica! Diven pesnišk svet bi se moral razviti iz njijne zveze! . . .“

„Dakako!“ seže mi živahno g. doktor v besedo. „Lep sad bi bilo obrodilo sporazumljenje teh dveh izvoljenih duhov slovenskih! Mi Hrvatji vemo, koliko ste Slovenci z Vrazom izgubili in živo čutimo, da smo dolžni zahvalo materi Sloveniji, da nam je podarila tega svojega ljubljence! — Ali — Vraz je tudi za vas Slovence mnogo storil! Nabral vam je lepo število narodnih pesnij, napevov in prislovic in iz vseh njegovih del razodeva se ognjena ljubezen do mile slovenske domovine! Njegove pesni so pravi slavospevi slovenske zemlji!

Kdo je lepše opeval svoj zavičaj, nego Vraz v drugem deli svojih „Djulabij“? Kateri izmej vaših ali naših pesnikov je erpil toliko iz svojega naroda, nego on! Kedaj ste slišali v katerem svojem ali našem slovstveniku, da bi mej prostim ljudstvom nabiral pesni, kakor je to storil Vraz! „Iz naroda na narod“ bilo mu je gaslo! Premda je prestopil v naš tabor in pisal v našem jeziku, ipak se nij izneveril svojemu rodu: opeval je v krasnih svojih pesnih Hrvatom — Slovence in iz Hrvatskega hrepenoval je nazaj v dragi svoj „štajerski raj“. Zatorej, kakor pravi naš Šenoa, Stanko Vraz je „I vaši naši! . . .“ Slovence, vi ste njemu zibku dali, Hrvatji daše Stanku raku . . .“ Iz vaših gora donil sladki piev; Mi javor-gusle tislji mu u ruke! . . .“

in zbog tega ga moramo slaviti Hrvatje in Slovenci!“

(Dalje prih.)

Telegram „Slovenskemu Narodu“.

Zagreb 16. novembra. (Ob dveh popoldne.) O polunoči je bil zopet hud potres, temu sta sledila dva slaba s podzemnim šumenjem. Vse je zbežalo iz hiš. Do 4. ure so bili še štirje manjši potresi. Ljudje zopet bežijo. Denes mirno, vibracija slaba.

Domače stvari.

— (Nemarnost naših nemškutarjev.) Pretečeni teden je bila seja kranjske trgovinske zbornice. Akoravno sedita v tej zbornici samo dva narodnjaka, vendar nijso v zadnji seji mogli spraviti število dvanaajsterih udov vkup, da bi bili sklepčni, rešiti je moral skupščino g. Horak. Tako se dajo nemčurji celo nepostavno voliti v zastope, potem pa še k sejam ne prihajajo.

(Porotne sodnije v Ljubljani) so se pričele v ponedeljek. Predsedovala jim bosta deželne nadsodnije svetovalec dr. Kaprec in deželne sodnije svetovalec pl. Zhuber. Tretji imenovani prvosednik pri porotnih sodbah, deželne sodnije ljubljanske prvosednik, g. Gerčar, je jako zelo na putiki bolan. Pri prvi obravnavi je bil 19 let stari kmetski fant Andrej Lah, iz Komende pri Kamniku, obsojen zaradi teške telesne poškodbe na jedno leto teške ječe, poostrene vsak mesec z jednim postom.

(Novega vina) speljalo se je letos tako malo v Ljubljano, kakor uže dolgo let ne. Mej tem, ko se je druga leta do sv. Martina, ko se more vino še kot mošt dosti ceneje zamititi, vpeljalo na tisoče veder vina, je letos bilo zamitenih komaj kakih 500 do 600 veder na mitnicah.

(Užitnina za ljubljansko mesto), cesarska in mestna za leta 1881, 1882

in 1883, bila je pretečeni teden pri finančni direkciji na licitaciji, a nobene ponudbe ni bilo stavljen. Razpisala se bode licitacija še enkrat.

(Za šolski vrt) v Komnu je vlada dovolila 100 gl.

Eingesendet.

Am 26. d. M. war am hiesigen Kastellberge die Lizitation der Brodlieferung für Verpflegung der Arrestanten gegen vorgeschriebene erforderliche Cautionslegung für das Jahr 1881.

Ich habe die Cauton und das billigste Offert gelegt, wie die Offerteröffnung gleich nachgewiesen hat. Ich habe mich auf diess hin mit Getreide versehen im Werthbetrage von über 10.000 fl.

Zu meinem Erstaunen wurde neuerdings dem vorjährigen Lieferanten trotz seines höher gestellten Offertes weiterhin die Lieferung belassen.

Zu welchem Zwecke sind eigentlich die öffentlichen Lizitationen?

Zum Nutzen des hohen Aerars ist unstreitig das billigste Offert, weshalb die Offertauschreibungen stattfinden.

Ich bin in der Lage die Verpflegung auf das solideste so gut wie der vorige Lieferant durchzuführen, indem ich den Vorrath, wie ich angegeben habe,

ständig nachweisen kann, ich dieses Vorgehen unmöglich so auf sich beruhen lassen kann.

(581)

J. B.

Komi,

dober prodajalec manufakturnega blaga sprejme se takoj. Izve se iz prijaznosti pri opravištvo „Slovenskega Naroda“.

(582-2)

Zahvala.

Vsem, ki so se spremstvu in mnogimi krasnimi venci čestili spomin zdaj v Gospodu mirujočega gospoda

Karla Khern-a,
c. kr. višjega finančnega svetnika
v pokoji,

in tudi vsem onim, ki so se svojim ljubim sočutjem ob boleznih in smrti dragega ranjega skušali bolest zapuščenih ublažiti, zahvaljujejo se najiskrenejše

583) **žalujoči zapuščeni.**

V Ljubljani, dne 15. novembra 1880.

Tuji.

16. novembra:

Pri Slonu: Bellak iz Dunaja. — Ulčar iz Radovljice. — Dr. Tomec iz Kamnika. — Eckstein iz Dunaja. — Baum iz Gradca. — Fischer iz Trsta.
Pr. Mallé: Bajardi iz Gradca.

Dunajska borza 16. novembra

Enotni drž. dolg v bankovcih	71	gl.	90	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	73	"	20	"
Zlata rente	86	"	85	"
1860 drž. posojilo	130	"	50	"
Akcije narodne banke	819	"	—	"
Kreditne akcije	282	"	60	"
London	117	"	40	"
Napol.	9	"	36 1/2	"
C. kr. cekini	5	"	61	"
Državne marke	57	"	95	"

Čujte, glejte in strmite!

Zbog likvidiranja nedavno na nič prišle velike tovarne za britanija-srebro odda se sledečih 47 komadov od dobrega britanija-srebra samo za gl. 6.95, konaj za samo četrni del tega, kar j. delo sta'o, dakle skoraj zastoj, in sicer:

- 6 kom. vrlo dobrih namiznih nožev, z ročnikom od britanija-srebra, s pravo angleškimi srebrenojeklenimi ostrinami;
- 6 " jako fini vilice, britanija-srebro, iz jednega kosa;
- 6 " tehkih žile za jedl od britanija-srebra;
- 12 " žile za kavo od britanija-srebra, najboljše kvaliteti;
- 1 masivni zajemalec za mleko od britanija-srebra;
- 1 teški zajemalec za juho od britanija-srebra;
- 6 kom podnožnikov od britanija-srebra;
- 6 " podstavkov, fino cizelirani;
- 2 krasna namizna svečnika od britanija-srebra;
- 1 košek za kruh, masivni, od britanija-srebra.

Vseh tu navedenih 47 kom. sol. in prakt. narejenih iz britanija-srebra, ki so stali preje gl. 25, stane zdaj vseh 47 kom samo gl. 6.95.

47 kom. Vseh teh 47 rečij je izdelano iz najfinejšega britanija-srebra, ki je na celem svetu jedina kovina, katera ostane vedno bela in se od pravega srebra tudi po 30 letnem rabljenju ne more razločiti, za kar se garantuje.

Razen tega se še dobi:

- 18 britanija-srebrnih nožev, vilic in žilic po 6 komadov, vseh 18 komadov samo gl. 3.75.
- 6 takih žilic za kavo preje gl. 3.—, zdaj gl. —.60
- 1 zajemalec za juho od brit. sreb. " " 3.—, " " 1.—
- 1 " " mleko " " " " 1.50, " " —.50
- 6 tas " " " " " 5.—, " " 1.50
- 6 podnožnikov " " " " " 4.50, " " 1.50
- 1 sladkornik " " " " " 4.—, " " 1.20
- 1 par svečnikov " " " " " 3.50, " " 1.20
- 1 " " vežji " " " " " 2.— in " 3.—
- 1 zvonček " " " " " preje gl. 4.—, zdaj gl. 1.—
- 1 kozarček za jajca " " " " " —.60, " " —.30
- 1 solnjak in poprnjak " " " " " 2.10, " " —.75
- 1 karafidelj za jesih nolje " " " " " 3.50 in " 4.50
- 1 orodje za žveplenke za na mizo, težko, od britanija srebra, preje gl. 3.—, zdaj gl. —.9.

Priprava za kavo in čaj a gl. 2.—, 2.50, 3.—, 4.—; klešče za sladkor a kr. 35, 50, 80, gl. 1.—; sadkorniki a gl. 2.—, 2.80, 4.—; sipalnik za sladkor a kr. 25, 40, 75, 90, gl. 1.—; karafidelj za jesih in olje a gl. 2.—, 4.—; škatljice za surovo maslo a kr. 75, 90, gl. 1.70, 2.80, 3.25, 4.—; in še mnogo drugoga blaga.

V dokaz, da moje naznanilo

nij sleparstvo,

zavežem se s tem javno, da, ako blago ne bi bilo po volji, je vzajem brez ugovora nazaj. Omenjam tudi mnogo meni pripisanih zahvalnih pisem, katera si bodem dovoljeval polagoma objavljati. — Kdor hoče tedaj dobiti dobro in solidno blago a ne slabo za svoj denar, naj se obrne samo na jedini kraj za naročitev za vse ces. kr. avstro-ogerske provincije pod naslovom:

General-Depot der I. engl. Britannia-Silber-Fabriken

A. FRAISS,

Wien, Rothenthurmstrasse 9, gegenüber dem erzbischoflichen Palais. (302-11)

Lekar J. Nussbaumer-jevo

! zdravstveno vino !

Kitajsko-železno-malaga-vino

najzanesljivejše in neoporekljivo zdravilo, da se

kri nareja in čisti

ter najhitreje odpravi:

pomanjkanje krvi, bledico, bolezen v želodci, boleznih spolskih organov, osobito moževsko slabost in neplodnost.

!! Bolezni v jabolku, goltanci in pljučah !!

! Kitajsko Malaga-vino !

imejoc v sebi čistega kinina samo tako, kakor se prilega truplo, izvrstno krepilo za otroke in žene po hudej bolezni.

Profesor in zdravstveni svetovalec g. dr. Thaler na porodišnici v Lincu o tem fabrikatu tako-le govori:

Potrjujem, da sem v Kitajsko-železno-Malaga-vinu lekarja J. Nussbaumerja v Celovci dobil izvrstno in lahko prebavljivo zdravilo, katero smem vrlo priporočati. **Prof. dr. J. B. Thaler.**

Radostno potrjuje podpisani, da je Kitajsko-železno-Malaga-vino lekarja Nussbaumerja v Celovci prepart izvrstne dobroti in vplivnosti ter v svojej lastnosti množitelj krvi in pospešujoč prebavljenje mnogo prekosi vse druge železne preparate.

(515-6) **Dr. L. Winternitz.**
Zalogo za Kranjsko ima lekar G. Piccoli v Ljubljani.

Najgotovejša pomoč

kakorkoli bolnim v vratu in prsiah

lekarja O. Klementov

tirolski prsni sirup,

jako aromatično okusen, popolnem shranljiv izleček najboljših tirolskih planinskih zelišč.

Gospodu lekarnarju O. Klementu v Inomostu!

Ker sva ob početku zime hudo kašljala, ter trpela hude muke v prsiah in neprenehljivo zasliženje, rabila sva na mnoge svete jaz in moja soproga vaš, **tirolski prsni sirup**; uže v kratkem času sva bila popolnem ozdravljena. Radostno tedaj naznanjava vam tako srečen učinek vašega izločka planinskih zelišč, ter se vam najiskrenejše zahvaljujemo.

V Inomostu, novembra 1879. **Otto Prechtler,**
upok. c. kr. vodja drž. arhiva in pisatelj.

Cena izv. sklenici: 1 gl. av. v.

Osrednja zaloga pri prirejevalji lekarji O. KLEMENTU v Inomostu.

V Ljubljani: lekar Trnkotzy; v Celovci: lekar Birnbacher.

NB. Pri kupovanji naj se pazi na ime prirejevaljevo in njegovo brambeno znamenje: **Očino zelišče** (edelweiss) z monogramom na črnej podlogi.

(33-22)